



Ilmatar Energy Oy

Lausunto YVA-menettelyn soveltamistarpeesta, Aurinkovoimahanke, Salokunnan alue, Juupajoki**ASIAN VIREILLETULO**

Ilmatar Energy Oy on 1.11.2023 pyytänyt Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) lausuntoa siitä, sovelletaanko Juupajoen Salokunnan alueen aurinkovoimahankkeen rakentamiseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) 3 §:n 2 momentin nojalla ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely).

ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO**Hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne**

Ilmatar Energy Oy suunnittelee Juupajoen Salokunnan alueelle aurinkovoimahanketta, jonka kokonaispinta-ala on noin 105 hehtaaria (ha) ja josta noin 102 ha tulee aurinkovoimatuotantoon. Hankealue muodostaa yhtenäiseksi katsottavan alueen, vaikka se koostuu kolmesta lähekkäisestä tuotantoalueesta, jotka ovat kokoluokaltaan noin 77 ha, 21 ha ja 4 ha. Hankkeen arvioitu suurin piikkiteho on 92 MWp.

Tuotantoalueelle rakennetaan noin 172 400 kpl sarjaan kytkettyä aurinkopaneelikennoa. Paneelit suunnitellaan suunnattavan suoraan etelään. Aurinkopaneelit ovat väriltään tummansinisiä tai mustia. Hankealueelle rakennetaan myös 13 kpl muuntamoita, korkeajännitesähköverkkoon yhdistävä sähköasema, sisäinen maakaapelointi, huoltotiet ja muut sähköntuotantoa ja -muuntamista palvelevat tekniset laitteet.

Hankealueen läpi kulkee Fingridin 110 kV korkeajännitelinja Mänttä-Kangasala I. Hanketta suunnitellaan liitettävän kantaverkkoon voimajohtoliitynnällä hankealueen sisälle rakennettavalla sähköasemalla.

28.11.2023

Hankealue sijaitsee Juupajoella Salokunnan kylästä länteen ja Juupajoen kuntakeskuksesta Korkeakoskelta noin 2 kilometriä etelään. Hankealueelta on lyhimmillään noin 1,2 km matka Oriveden kunnanrajaan ja noin 7,5 km sen keskustataajamaan. Hankealueen luoteispohjoispuolella kulkee Kantatie 58 (Juupajoentie) noin 700–1000 m etäisyydellä hankealueen pohjoisosasta. Lähin yksittäinen asuinrakennus on noin 200 m etäisyydellä hankealueesta. Kilometrin etäisyydellä hankealueesta on 5 asuinrakennusta ja 1 lomarakennus. Muut hankealuetta ympäröivät kiinteistöt ovat pääasiassa viljelykäytössä olevia peltoja sekä eri-ikäisiä metsäalueita kooltaan 5 ha ja 140 ha väliltä.

Alueen läheisyydessä ei ole luonnonsuojelualueita, Natura-alueita tai suojeluohjelmien kohteita. Laji.fi-tietokannasta tehdyn aineistolatauksen mukaan alueelta ei ole myöskään olemassa olevia tietoja uhanalaisista tai muista huomionarvoisista lajeista. Suuri osa hankealueen metsistä on voimakkaasti käsiteltyä metsätaloudsmetsää tai vastikään hakattua aluetta. Ensimmäisessä luontoselvityksessä kesällä alueelta havaittiin yksittäisiä suojelunarvoisia metsäkuvioita, huomioitava puronotko sekä potentiaalia liito-oravan esiintymiselle yksittäisillä metsäkuvioilla. Luontoselvitysten jälkeen kaikkien edellä mainittujen luontokohteiden, paitsi puronotkon, alueilla oli tehty hakkuita, jolloin niiden olosuhteet olivat muuttuneet ja havaitut luontoarvot menetetty. Puronotko on hankealueen päivityksessä rajattu alueen ulkopuolelle.

Hankealueelta on tehty luontoselvitys kesällä 2023 ja selvityksen kohteena on ollut 85 hehtaaria alueesta (*Juupajoen Salokunnan kylän suunnitellun aurinkovoimala-alueen luontoselvitys, Luontoselvitys Sundell Tmi.*). Selvityksen jälkeen alueella on tehty hakkuita, ja lisäksi hankealue on laajentunut ja osittain muuttunut alkuperäisestä. Luontoselvitystä on täydennetty lokakuussa 2023, jolloin on tarkistettu pistemäisiä kohteita päivitetyltä hankealueelta sekä hakkuiden myötä muuttuneiden kohteiden tila (*Täydennysliite Salokunta-solarhankkeeseen, 29.10.2023, Terraniva Ky*). Koska päivitettyä hankealuetta ei ole kokonaan selvitetty, ei puuttuvilta alueilta ole täysin ajantasaisia tietoja hankealueen luontoarvoista. Molemmat luontoselvitykset on tehty liito-oravan havainnoimisen kannalta epäsuotuisaan aikaan eikä niiden avulla voida täysin poissulkea lajin esiintymistä tutkituilla alueilla. Ajankohta on huomioitu myös selvitysten johtopäätöksissä. Alueen pohjoispuolella havaittiin liito-oravaa luontoselvitysten täydennyksen yhteydessä ja eteläpuolella hankealueen ulkopuolella rajattiin lajille soveltuvaa puustoa sekä kolohaapa. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee huomioida lajin esiintyminen sekä arvioida hankkeen vaikutukset lajin mahdollisiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ja kulkuyhteyksiin.

Kokonaisuudessaan suunnitellun aurinkovoimahankkeen luontovaikutukset ovat mahdollisesti vähäisiä, sillä alueella on paljon peltoa sekä

28.11.2023

hakkuuaukeita, joiden luontoarvot ovat jo heikentyneet. Hankkeella voi kuitenkin olla laajempia luontovaikutuksia olemassa olevien lajien siirtymiseen, mikäli koko aurinkovoimahanke aidataan. Aitaamisen haittoina on liikkumisen estyminen niin ihmiseltä kuin eläimiltä. Rakentamisen jälkeen hankealueella ei voi enää liikkua vapaasti jokaisenoikeudella tai kerätä kausittaisia luonnonvaroja, mikä vaikuttaa negatiivisesti myös alueen virkistyskäyttöön. Selvityksissä ei ole perusteltu syytä aitaamiselle. Jatkosuunnittelussa tulisi huomioida aitaamisesta aiheutuvan haitan pienentämistä rakentamalla piennisäkkäitä läpäiseviä aitoja tai aukkoja.

Hankealueelta tai sen välittömästä lähiympäristöstä on havaittu kaksi pienvesiympäristöä, alueen keski- sekä eteläosissa. Asemapiirrosten mukaan paneelikentät sekä alueelle suunniteltu tiestö sijoittuu havaittujen pienvesikohteiden kanssa päällekkäin tai välittömään läheisyyteen, jolloin hankkeella voi olla heikentäviä vaikutuksia näille kohteille, mutta kokonaisuutena hankkeen odotetut pintavesivaikutukset jäävät vähäisiksi. Pintavesivaikutuksia (kiintoaine- ja ravinnekuormitus) voi syntyä myös alueen ja tiestön rakentamisen aikana, kun kasvillisuutta poistetaan ja maanpintaa rikotaan. Toiminnan aikana alueen hydrologia ja valuntaolot voivat jossain määrin muuttua, mutta varsinaista vesistökuormitusta toiminnasta ei ole odotettavissa. Hankealueelle tai sen läheisyyteen ei sijoitu luokiteltuja pohjavesialueita. Kokonaisuutena arvioiden hanke ei vaaranna vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista.

Hankealue ei sijoitu Juupajoella yleiskaavoitetulle alueelle eikä asemakaava-alueelle. Hankealueen välittömässä läheisyydessä ei ole tehty poikkeamispäätöksiä tai suunnittelutarveratkaisuja. Aurinkovoimakenttien suunnittelussa tulee pyrkiä hallittuun alueidenkäyttöön ja arvioida tarvetta ratkaista maankäyttö kaavoituksen kautta. Aurinkovoimakenttien sijoituessa alueelle, jonne kohdistuu myös muuta maankäytönpainetta, on kaavoitus aina ensisijainen suunnittelukeino. Käytettäessä suunnittelutarveratkaisua aurinkovoimaloiden rakennuslupan perusteena tulee erityisesti huomioida, että rakentaminen ei saa johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Lisäksi rakentamisen tulee täyttää muut maankäyttö- ja rakennuslain 137 §:n asettamat ehdot. Suunnittelutarveratkaisun valmistelua ohjaavat soveltuvin osin poikkeamisenettelyä koskevat säännökset (MRL 173 ja 174 § ja MRA 14 luku). Maanomistajia tulee kohdella kaikissa alueidenkäytön ratkaisuissa yhdenvertaisesti.

Rakennusvaiheessa lähialueen liikenne ja melu lisääntyvät. Rakentaminen ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa lähikiinteistöille erityisesti huomioiden lähin asuinrakennus ja elinkeinotoiminta. Naapurikiinteistöjen kuuleminen hankkeesta tulee toteuttaa hyvissä ajoin ennen rakentamista.

28.11.2023

Hanke vaikuttaa alueen maisemaan, kun pelto- ja metsäalue muuttuu aurinkopaneelikentäksi, jolloin alue muuttuu tuulisemmaksi ja paahteisemmaksi. Hankkeella on myös tavanomaisia heijastusvaikutuksia. Tehdyissä selvityksissä erityisesti lähimmän asuinrakennuksen maisemavaikutuksia pyritään lieventämään jättämällä hankealueen ja asuinrakennuksen väliin metsäsaarekkeita. Hankealueen itäpuolelle sijoittuu lähimmillään alle kilometrin etäisyydelle hankkeesta valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue, Juupajoen kulttuurimaisema. Kulttuurimaisema on selvitysten perusteella suhteessa hankkeesta alamäkeen. Tasaisen aurinkopaneelikentän reunimmaisat elementit saattavat selvitysten perusteella näkyä maisema-alueelta katsottuna. Aurinkovoimahankkeen rakenteet ovat kuitenkin matalia, eivätkä ne siten luo näkyvää elementtiä maisemaan.

Hankealue käyttää olemassa olevaa tiestöä, joka on tukenut alueen maa- ja metsätaloutta. Hankkeessa tullaan rakentamaan myös uusia huoltoteitä. Hankkeen suunnittelussa on huomioitava paloturvallisuus ja pelastuslaitoksen lausunto kokonaisuudessaan.

Hankealueelle ei sijoitu geologisia arvokohteita eikä myöskään happamia sulfaattimaita tai mustaliuskeita. Lähimmät geologiset arvokohteet sijaitsevat hankealueesta n. 1,3 km luoteeseen (paikallisesti arvokas harjualue Lakkaharju valtakunnallisesti arvokkaine tuuli- ja rantakerrostumineen). Lähimmät paikallisesti arvokkaat kallioalueet sijaitsevat n. 2 km:n etäisyydellä hankealueesta ja lähin valtakunnallisesti arvokas kallioalue n. 4,5 km:n päässä alueesta itään (hyvin arvokas Pohjanvuori-Koiranvuori).

Lähimmät tunnetut muinaismuistot ovat yli kahden kilometrin etäisyydellä hankealueesta.

Hankkeen ilmastovaikutuksia ei ole tuotu esiin suunnitteluasiakirjoissa. ELY-keskus toteaa, että aurinkovoimala ei tuota hiilidioksidipäästöjä toimintansa aikana. Aurinkovoima lisää päästötöntä energiantuotantoa alueella ja on edellytyksenä muille puhdasta energiaa tarvitseville hankkeille. Hankkeen suurimmat ilmastopäästöt aiheutuvat rakentamisen aikaisesta liikenteestä, huoltoteiden rakentamisesta ja komponenttien valmistuksesta.

Aurinkovoimalan rakennusaikana voi muodostua jätettä, jolloin asianmukainen jätteidenkäsittely ja jälkitarkastus tulee varmistaa niin, ettei ympäristöön päädy jätettä. Hanketoimija ei ole esittänyt voimalan suunniteltua käyttöikä, mutta keskimäärin aurinkovoimalan suunniteltu käyttöikä on noin 30 vuotta. Jatkosuunnittelussa on huomioitava, mitä alueelle tehdään käyttöiän päättyessä, sillä perustusratkaisut vaikuttavat siihen mihin aluetta voidaan sähköntuotannon päättyessä käyttää. Selvityksessä mainitaan, että alue voidaan palauttaa peltoviljelyyn. Mikäli

28.11.2023

voimala puretaan ja alue ennallistetaan, voi materiaaleja päätyä mahdollisesti jätteeksi, jolloin kiertotalousnäkökulmat tulisi huomioida hankkeen koko elinkaaren osalta.

YVA-MENETTELYN TARVE HANKKEESSA

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävät sellaiset hankkeet ja niiden muutokset, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 § 1 mom.). Hankkeet, joihin sovelletaan aina arviointimenettelyä, on määritelty YVA-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa. Hankeluettelon kohdan 2 f) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan hankkeisiin, joissa yli 200 hehtaarin laajuinen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonto pysyväisluonteisesti muutetaan toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, hankeluettelon mukaisten hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-lain 3 § 2 mom.). Yksittäistapauksia koskevassa harkinnassa tulee huomioida YVA-direktiivin 2011/52/EU liitteen II mukaiset hankkeet, mm. kohta 3 a) sähkön teolliset tuotantolaitokset (muut kuin hankeluettelossa mainitut). Päätöksenteossa huomioidaan hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne.

ELY-keskus katsoo, että hankkeen ja sen vaikutusalueen perustietojen pohjalta kynnys YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevan päätöksentekomenettelyn (YVA-lain 11–13 §:t) vireille ottamiseksi ei ylity. Mikäli hanke kuitenkin olennaisesti muuttuu esitetystä tai sitä myöhemmin laajennetaan, tulee YVA-menettelyn tarve arvioida uudestaan.

Päätös on tehty hankkeesta vastaavalta saatujen tietojen sekä ELY-keskuksen käytössä olevan asiantuntijatiedon perusteella.

Perustelut

Selvitysten perusteella hankkeen toteuttamisesta ei ole odotettavissa sellaisia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka edellyttäisivät YVA-menettelyn soveltamista hankkeeseen.

Hanketoimijan esittämien selvitysten pohjalta ja ELY-keskuksen tekemän arvion mukaan hanke ei merkittävästi heikennä luonnon- ja vesiensuojelun

28.11.2023

tavoitteita. Hankkeella ei myöskään ole toimintansa aikana merkittäviä negatiivisia vaikutuksia ihmisen terveydelle, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Luontoselvityksistä voidaan varmistaa laatijoiden pätevyys ja niissä on tarkasteltu tarkemmin 85 ha hankealuetta ja hankealueen laajentumisen jälkeen erikseen 20 ha aluetta pistemäisillä havainnoilla. 20 ha alueen luontoarvojen tarkastelu pistemäisesti voidaan katsoa riittäväksi ottaen huomioon tuoreet hakkuualueet. Liito-oravan esiintyminen tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa sekä arvioida tarkemmin hankkeen vaikutukset lajin mahdollisiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ja kulkuyhteyksiin.

Vesiensuojelun näkökulmasta hankkeella voi olla vaikutuksia alueen hydrologiaan ja valuntaoloihin, mutta vaikutukset ovat vähäisiä. Varsinaista vesistökuormitusta hankkeesta ei aiheudu sähköntuotannon aikana.

Hankealueen nykytila on kuvattu selvityksissä kattavasti. Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön on arvioitu selvityksissä riittävästi. Alue ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille. Hankealue on jo valmiiksi ihmisen muokkaamaa aukeaa peltoaluetta ja osittain avohakattua talousmetsää, jolloin maisemavaikutukset jäävät siltä osin vähäisemmiksi verrattuna siihen, että hankealue koostuisi kokonaan metsästä tai yhtenäisestä pienestä peltoalasta. Selvitysten perusteella yhtenäisen peltoalueen ala vähenisi hankkeen vaikutuksena noin 0,7 %. Hanketoimija on esittänyt toimenpiteitä lähikiinteistön maisemavaikutusten lieventämiseksi.

Hankkeella on lähinnä paikallisia ja ajallisesti lyhytkestoisia negatiivisia vaikutuksia. Erityisesti hankkeen rakennusvaiheessa lähialueen liikenne ja melu lisääntyy mutta vaikutukset rajoittuvat hankealueen läheisyyteen ja niitä on mahdollista ehkäistä. Asianmukainen jätteidenkäsittely tulee varmistaa koko hankkeen elinkaaren ajan.

Hanketoimijan antamien tietojen perusteella valittu hankealue soveltuu aurinkovoimatuotantoon, sillä se sijoittuu yhdyskuntateknisesti järkevästi lähelle korkeajännitesähkölinjau ja hanke voidaan yhdistää kantaverkkoon hankealueen sisällä, jolloin ulkoista keskijänniteliityntäkaapelia ei tarvita. Tämä vähentää merkittävästi mahdollisia ympäristövaikutuksia verrattuna kauemmaksi verkosta toteutettavaan aurinkosähköhankkeeseen, jossa rakennetaan hankealueen ulkopuolinen sähkönsiirtolinja.

Hankkeella ei ole negatiivisia yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.

28.11.2023

HANKKEESTA VASTAAVAN SELVILLÄOLOVELVOLLISUUS

Hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeensa ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää (YVA-laki 31 §).

ASIAN KÄSITTELY

Asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueen luontoyksikössä.

Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Marcus Nykopp ja ratkaissut lakimies Maria Hakala. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Jakelu Ilmatar Energy Oy

Tiedoksi Juupajoen kunta

Tämä asiakirja PIRELY/12457/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PIRELY/12457/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Hakala Maria 28.11.2023 09:54

Esittelijä Nykopp Marcus 28.11.2023 09:53